

Systrar, väninnor, krigare och hjältinnor

Kvinnogestalter i litteratur och konst från antiken till idag

JOHANNA VERNQVIST (RED.)

UTFÖRANDE: 368 s. Hårdband med skyddsomslag.

Illustrerad. Format 120 x 210 mm.

ISBN: 978-91-988150-2-3

VAD HAR TRUE CRIME gemensamt med litterära kvinnogestalter som Briseis i anticens Grekland? Hur kan nymfen Echo sägas ha en egen röst när hon endast har förmågan att upprepa redan sagda ord? Varför ges Kleopatra en sådan central plats i tidigmodern dramatik?

Det är några frågor som berör kvinnliga gestalter i konsten och litteraturen – gestalter som heller inte är sig lika genom historien. Ett exempel är Dido, drottningen av Karthago, som förälskar sig i sagohjälten Aeneas. Han överger henne och förkrossad kastar hon sig över svärdet för att ta sitt liv. Eller var hon kanske snarare Dido, maktkvinnan som grundade Karthago, regerade staden som drottning och aldrig ens mötte Aeneas?

Representationen av Dido, varierande mellan Vergilius *Aeneiden* och historiska källor, har blivit föremål för mångskiftande tolkningar i allt från Ovidius fiktiva brevsamling *Herioiderna*, hos Boccaccio på 1300-talet, i Hélienne de Crennes översättningar av *Aeneiden* i 1500-talets Frankrike och vidare in modern tid.

Dido har, i likhet med många andra kvinnliga karaktärer och personer, genom olika histo-

riska perioder gått från att vara birollsinnhavare till att inta centrala positioner i litterära och konstnärliga gestaltningar.

Litteraturforskaren Patricia Berrahou Phillipy menar att den litterära strategin att återberätta (*recantation*) – från början i en genre kallad *palinode*, ett slags korrigerande svar på ett ursprungligt ode – bär på flera möjligheter.

Sällan kommer en återberättelse ensam och, som Phillipy visar med sitt fokus på lyrik skriven i Francesco Petrarca's efterföljd, öppnar snarare strategin för en pågående och potentiellt oändlig dialog, där en enskild återberättelse endast är en av många. Det som exempelvis av Ovidius gestaltas som en mer

Dido och Aeneas, en kärlekshistoria med olycklig utgång – enligt *Aeneiden*. I andra versioner av sagan träffas de två inte alls, och Dido regerar suveränt som mäktig drottning. Romersk väggmålning, detalj.

Echo förläskar sig i Narkissos, men han älskar bara sin spegelbild. Nymfen, dömd att endast kunna upprepa andras ord, tynar bort. Echos tystnad och förvanskade ord var viktiga i Gaspara Stampas poesi. Målning av John William Waterhouse, 1903. Walker Art Gallery.

»sann« version av sköna Helena hos Homeros ger i sin tur upphov till ytterligare nya versioner i renässanskonsten.

I *Systrar, väninnor, krigare och hjältinnor* diskuteras en rad sådana transformationer. I tio kapitel presenteras kvinnogestalter såsom Dido, Didos syster Anna, Briseis, Kleopatra, Timoclea, Philomena, Gunnlöf, Katarina av Medici och Bramimonde.

Nya perspektiv ges på gestaltningar av kvinnors berättelser och röster i litteratur och konst i teman som spänner från makt och vänskap till kärlek och sorg i antika och medeltida epos, renässansdramatik, 1600-talskonst, och vidare till den moderna romanen.

Antologin placerar sig i ett växande forskningsfält som med nya källor och arkivfynd samt nytolkningar av berömda verk leder till en nödvändig omskrivning av den kulturella

kanon som traditionellt, allt sedan 1800-talet, ofta ignorerat kvinnan eller skrivit henne ut ur historien.

SKRIBENTER: Matilda Amundsen Bergström, Anna Carlstedt, Moa Ekbohm, Nan Gerdes, Anastasia Ladefoged Larn, Philip Lavender, Sara Moding, Ingela Nilsson, Ellen Söderblom Saarela, Johanna Vernqvist (red.) och Sofia Warkander.

Den våldtagna Timoclea vräker förövaren i en brunn, mot en säker död. Ställd till svars argumenterar Timoclea för det rättfärdiga i sitt agerande och hon benådas för mordet. Målning av Elisabetta Sirani, 1659. Museo di Capodimonte. Beskuren.